

Examenul de bacalaureat 2012
Proba E. c)
Proba scrisă la Istorie

Varianta 5

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animador, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil ordine și securitate publică (licee ale M.A.I.), specializarea științe sociale; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 поена)

Прочитајте пажљиво следеће изворе:

A. „Прва пред претњом османлијских похода била је Влашка (*Țara Românească*) Мирче Старог (*Mircea cel Bătrân*) [...]. Неколико година након његовог крунисања, он је наставио сукоб са краљевином Угарске, пратећи правац спољне политике његових претходника. Он је створио алијансу, 1389. године, са краљом Пољске, Владиславом Јагело, са противугарским карактером. Ускоро, еволуција догађаја на северу Балканског полуострва, након великих османлијских успеха, натерало га да усмери спољну политику према Угарској Жигмунта Луксембуршког, и она као и Влашка (*Țara Românească*) под османлијском претњом. Савез са Угарском се засновао на признавање власти владара Влашке (*Țara Românească*) над Амлашом и Фагарашом (*Amlaș și Făgăraș*), на југу Трансилваније (*Transilvania*), као феуде, и над Северинском Банату (*Banatul de Severin*).”

(М. Баљрбулеску, Д. Делетант, К. Хитчинс, Ш. Папакостеа, П. Теодор, *Историја Румуније*)

Б. „Одвијена у условима које је створио поступак Угарске, Пољске и Османлијског царства, спољна политика Стефана Великог (*Ștefan cel Mare*) је била стаљни напор за еманципацију Молдавије (*Moldova*) од њиховог старатељства, да обнови територију отцепљену у ранијим деценијама од стране страних <заштитника> претендената за престо, и да предупреди опасности које су претиле земљи. [...]

И ако на престо је стигао уз помоћ снага које и у прошлости су се често трудиле да прекину везу Молдавије са Пољском и да је уведу у сфери утицаја Угарске, Стефан (*Ștefan cel Mare*) није их слушао. Након крунисања, установивши правце своје спољне политике, он је покушао да обнови стари однос са Пољском са двојним циљем и то да учврсти власт и да обнови контролу Молдавије (*Moldova*) над ушћу Дунава (*Dunărea*).”

(Ш. Папакостеа, *Стефан Велики владар Молдавије 1457-1504.*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Наведите век на који се односи извор А. **2 поена**
2. Именујте владара наведеног у извору Б. **2 поена**
3. Наведите два историјска простора наведене у изворима А и Б. **6 поена**
4. Напишите, на испитном листу, слово извора који тврди да османлијска опасност проузрокује промене у румунској спољној политици. **3 поена**
5. Напишите, на испитном листу, из извора Б две информације које се налазе у односу узрок-последица. **7 поена**
6. Представите два историјска догађаја који се односе на војне акције у којима је учествовао и румунски простор у XV - XVI веку. **6 поена**
7. Наведите једно обележје неке централне институције на румунском простору у XVIII веку. **4 поена**

СУБЈЕКАТ II

(30 поена)

Прочитајте пажљиво дати извор:

„Сукоб ове две партије [велики и ситни бољари] се заоштрио поготово у Молдавији (*Moldova*) где, искористивши бегство преко граница великих бољара, владар Јоница Санду Стурза (*Ioniță Sandu Sturdza*) сакупио је око себе ситне бољаре жељни да реформишу земљу по принципима карбонара које је представио Ј. Тауту (*Tăutu*) у „Уставу 77 тачака“ (1822) познат и као „Устав карбонара“, пројекат је предлагао увођење у Молдавији (*Moldova*) уставног режима основаног на раздвајање државних власти, на реформисање и модернизовање администрације; такође је предлагао бројне мере за развитак индустрије, пољопривреде, трговине, а и градова. Режим Таута (*Tăutu*) није био представнички режими, а политичка власт остављена је бољарима. А карбонари су давали широки смисао појму, њихов бољарски слој је обухватао бројне буржоаске елементе и интелигенцију, искључујући са власти [...] (велике бољаре); није зачудно да су ови критиковали Таутов (*Tăutu*) устав, оптужујући га за револуционарни дух, анархизам, жељу за промену законитог социјалног реда; чак и Григорије IV Гика (*Grigore al IV-lea Ghica*), владар Влашке (*Țara Românească*), се придружио овим оптужбама, прокламовши идеју <устава ... и представничког облика владавине> као нескладну и <смешну>.”

(В. Ђеорђеску, *Историја румуна од корена па до данас*)

Полазећи од датог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Именујте, из датог извора, владара Молдавије (*Moldova*). **2 поена**
2. Наведите, на основу извора, једно обележје бољара у визији карбонара. **2 поена**
3. Наведите аутора политичког пројекта и један од назива тог пројекта на који се односи текст. **6 поена**
4. Наведите, из датог извора, две информације које се односе на политичка и економска предвиђања политичког пројекта. **6 поена**
5. Изразите мишљење, на основу датог извора, о једном ставу према политичком пројекту из 1822. године и подржите га са две информације из текста. **10 поена**
6. Образложите, користећи значајан историјски догађај, тврдњу да учвршћивање модерне румунске државе остварило се у другој половини XIX века и усвајањем једног устава. (Бодује се релевантност састављене аргументације коришћењем историјског догађаја, односно конектора који изражавају узрочност и закључак). **4 поена**

СУБЈЕКАТ III

(30 поена)

Напишите, у две странице, есеј о унутрашњој и међународној ситуацији Румуније (*România*) у послератном периоду, имајући у виду:

- прецизирање једне тоталитарне идеологије у послератној Европи (*Europa*);
- напомињање двеју политичких пракси спроведене за време стаљинизма у Румунији (*România*);
- представљање историјског догађаја који се одвијао за време националног комунистичког режима у Румунији (*România*);
- напомињање двеју акција путем којих Румунија (*România*) учествује у међународним односима у другој половини XX века;
- изражавање мишљења о демократским политичким праксама у Румунији (*România*) у другој половини XX века и подржавање дотичног става једним историјским аргументом.

Опомена! Бодује се коришћење **адекватног историјског речника**, **структура** излагања, истицање **односа узрок-последича**, подршка сопствене тачке гледишта користећи **историјске аргументе** (релевантност састављене аргументације коришћењем историјског догађаја, односа конектора који изражавају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских догађаја, и испоштовање наведеног просторног ограничавања за израду есеја.